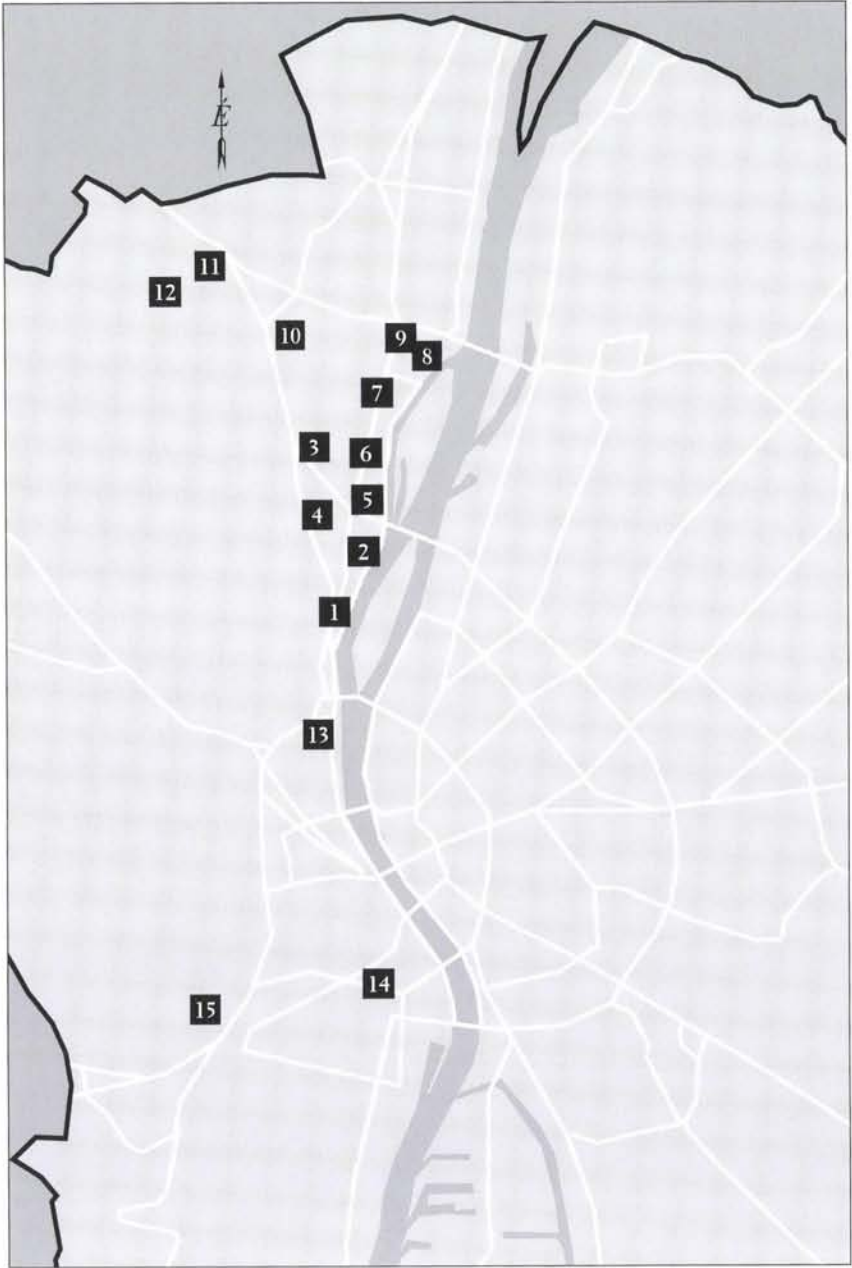


# AQUINCUM

*A BTM Aquincumi Múzeumának ásatásai  
és leletmentései 2006-ban  
Excavations and rescue work at the  
Aquincum Museum in 2006*





# AQUINCUM

A BTM Aquincumi Múzeumának ásatásai  
és leletmentései 2006-ban

Excavations and rescue work  
at the Aquincum Museum in 2006

Budapest, 2007

**Szerkesztő:**  
Zsidi Paula, Vámos Péter

**Edited by:**  
Paula Zsidi, Péter Vámos

**Fordítás:**  
Simán Katalin, Alice M. Choyke

**Translation by:**  
Katalin Simán, Alice M. Choyke

**Technikai szerkesztő:**  
Kolozsvári Krisztián

**Technical assistance by:**  
Krisztián Kolozsvári

**A külső borítón elől:**  
Sír feltárása a volt Óbudai Gázgyár területén (Budapest, III. ker., Záhony utca 7., Graphisoft Park)

**Front cover:**  
Excavation of a grave in the territory of the former Óbuda Gas Factory (Budapest III, 7 Záhony Street, Graphisoft Park)

**A külső borítón hátul:**  
Kora császárkori sírkertek feltárása az M6-os autópálya Érd és Nagytétény közti szakaszán (Budapest, XXII. ker., Nagytétény)

**Back cover:**  
Excavation of Early Imperial Period graveyards on the route of M6 highway between Érd and Nagytétény (Budapest XXII, Nagytétény)

**A belső borítón:**  
A 2006-ban végzett megelőző feltárások helyszínei

**Inside cover:**  
Locations of larger investment led excavations in 2006

Budapesti Történeti Múzeum, 2007  
Felelős kiadó: Dr. Bodó Sándor főigazgató

Budapest Historical Museum, 2007  
Editor-in-chief: Dr. Sándor Bodó, Director

A BTM Aquincumi Múzeumának ásatásai  
és leletmentései 2006-ban

Excavations and rescue work at the  
Aquincum Museum in 2006

Budapesti Történeti Múzeum  
Aquincumi Múzeum

Aquincumi füzetek  
13. szám

ISSN 1219-9419 (Aquincumi füzetek)  
ISSN 1219-9427 (Aquincum)

## Tartalom

Régészeti feltárások Budapest területén 2006-ban . . . . .	8
A 2006-ban végzett nagyobb megelőző feltárások helyszínei . . . . .	10
Korarámai településrészlet és római temető feltárása Budaújlakon ( <i>Anderkó Krisztián – R. Facsády Annamária</i> ) . . . . .	12
Régészeti kutatások a katonavárosi amphitheatrum keleti előterében, a Spitzer Gerzson által alapított kékfestőgyár területén II. ( <i>Kirchhof Anita – Tóth J. Attila – Kondorosy Szabolcs</i> ) . . . . .	23
Új feltárási eredmények a katonaváros északnyugati régiójából I. ( <i>Kirchhof Anita</i> ) . . . . .	40
Cölöpszerkezetes építmények a Bécsi úti fazekasműhely közelében ( <i>Balázs Péter – Hable Tibor</i> ) . . . . .	57
Feltárások a 2-3. századi aquincumi legiotábor praetenturájában ( <i>Anderkó Krisztián – Beszédes József</i> ) . . . . .	67
Feltárás az aquincumi canabae északkeleti régiójában ( <i>Vámos Péter</i> ) . . . . .	78

## Contents

Archaeological excavations in the territory of Budapest in 2006 . . . . .	8
Sites of the larger investment-led excavations conducted in 2006 . . . . .	10
The excavation of part of an early Roman settlement and Roman cemetery at Budaújlak ( <i>Krisztián Anderkó – Annamária R. Facsády</i> ) . . . . .	12
Archaeological investigations in the eastern foreground of the Military Town amphitheatre in the territory of the blue-dyer factory founded by Gedeon Spitzer II ( <i>Anita Kirchhof – Attila J. Tóth – Szabolcs Kondorosy</i> ) . . . . .	23
New excavation results from the northwestern region of the Military Town I ( <i>Anita Kirchhof</i> ) . . . . .	40
Post-contructions near the pottery workshop on Bécsi Road ( <i>Péter Balázs – Tibor Hable</i> ) . . . . .	57
Excavations in the praetentura of the 2nd-3rd century legionary fortress of Aquincum ( <i>Krisztián Anderkó – József Beszédes</i> ) . . . . .	67
Excavations in the northeastern region of the Aquincum canabae ( <i>Péter Vámos</i> ) . . . . .	78

Beszámoló a Ladik utcai temető újabb sírcsoportjainak feltárásáról ( <i>Budai Balogh Tibor</i> ) . . . . .	Report on the excavation of new groups of graves in the Ladik street cemetery ( <i>Tibor Budai Balogh</i> ) . . . . .
88	88
Előzetes jelentés az aquincumi polgárváros keleti (gázgyári) temetőjének feltárásáról ( <i>Lassányi Gábor</i> ) . . . . .	Preliminary report of the excavation in the eastern cemetery (Gas Factory) of the Aquincum Civil Town ( <i>Gábor Lassányi</i> ) . . . . .
102	102
„Átriumos hosszúház-lakótraktus”: hitelesítő feltárás az aquincumi polgárváros északkeleti részén II. ( <i>T. Láng Orsolya</i> ) . . . . .	“Strip house with an atrium-residence wing”: authentication excavation in the northeastern part of the Aquincum Civil Town II ( <i>Orsolya T. Láng</i> ) . . . . .
117	117
Őskori telep és római kori árokrendszer nyomai Törökkőn ( <i>Budai Balogh Tibor</i> ) . . . . .	Traces of a prehistoric settlement and a Roman period ditch system at Törökkő ( <i>Tibor Budai Balogh</i> ) . . . . .
129	129
A Testvérhegyi villa területén végzett feltárások újabb eredményei ( <i>Havas Zoltán</i> ) . . . . .	Recent results of excavations in the area of the Testvérhegy villa ( <i>Zoltán Havas</i> ) . . . . .
137	137
Próbafeltárás a csúcshegyi római villa környezetében II. ( <i>Havas Zoltán – Szilas Gábor – M. Virág Zsuzsanna</i> ) . . . . .	Test excavation in the region of the Roman villa on Csúcshegy II ( <i>Zoltán Havas – Gábor Szilas – Zsuzsanna M. Virág</i> ) . . . . .
154	154
Feltárás a Víziváros Szent Péter mártír városnegyedében ( <i>Benda Judit – Hable Tibor</i> ) . . . . .	Excavation in the Saint Peter the Martyr district of the Víziváros ( <i>Judit Benda – Tibor Hable</i> ) . . . . .
180	180
Régészeti lelőhelyek a 4. számú metróvonal Lágymányosi állomásain ( <i>Reményi László – Horváth László András</i> ) . . . . .	Archaeological excavation at Lágymányos stations for underground line 4 ( <i>László Reményi – András László Horváth</i> ) . . . . .
187	187
Régészeti kutatások az egykori Kinizsi laktanya területén ( <i>M. Virág Zsuzsanna – Tézer Zita</i> ) . . . . .	Archaeological investigations in the territory of the former Kinizsi barracks ( <i>Zsuzsanna M. Virág – Zita Tézer</i> ) . . . . .
196	196
Kutatások az albertfalvi vicus északi részén ( <i>Beszédes József</i> ) . . . . .	Investigations in the northern part of the Albertfalva vicus ( <i>József Beszédes</i> ) . . . . .
205	205

Régészeti kutatások a csepeli Központi Szennyvíztisztító Telep területén (Horváth M. Attila – Endrődi Anna – Maráz Borbála) . . . . .	216	Archaeological investigations in the territory of the Central Sewage Works on Csepel Island (Attila M. Horváth – Anna Endrődi – Borbála Maráz) . . . . .	216
Ős- és római kori lelőhelyek feltárása az M6 autópálya nyomvonalán 2006-ban (Beszédes József – Szilas Gábor) . . . . .	233	Excavation of prehistoric and Roman period sites along the route of the M6 highway in 2006 (József Beszédes – Gábor Szilas) . . . . .	233
Az Aquincumi Múzeum kisebb feltárásainak helyszínei és eredményei a 2006. évben . . . . .	249	Locations of and results from small-scale excavations conducted by the Aquincum Museum in 2006 . . . . .	274
Az Aquincumi Múzeum további feltárást nem igénylő próbaásatásai és régészeti célú megfigyelései 2006-ban . . . . .	276	Archaeological observation work and test excavations carried out by the Aquincum Museum in 2006 . . . . .	276
Rövidítésjegyzék . . . . .	278	Abbreviations . . . . .	278
A 2006. évi feltárások közreműködői . . . . .	279	Participants in the excavations in 2006 . . . . .	279
A 2006. évi jelentősebb feltárások megbízói és támogatói . . . . .	281	Employers and patrons of the most important excavations in 2006 . . . . .	281
A BTM Aquincumi Múzeumának és munkatársainak 2006-ban megjelent publikációi . . . . .	283	Publications by the staff of the Aquincum Museum in 2006 . . . . .	283

## Régészeti feltárások Budapest területén 2006-ban

## Archaeological excavations in the territory of Budapest in 2006

A fővárosban végbemenő fejlesztésekkel kapcsolatos valamennyi régészeti beavatkozást, folyamatosan futó topográfiai és településszerkezeti kutatási programjának megfelelően, továbbá területi illetékességéből adódóan, 2006-ban is a Budapesti Történelmi Múzeum látta el. A 2006. évi ásatási szezon a nagyberuházásokhoz kapcsolódó régészeti munkák jellemezték. A 4-es metró építése, az M0-ás körgyűrű keleti szakaszának és a 6-os útvonalának kialakítása, továbbá a Csepeli Szennyvíztisztító telep építése, valamint a fővárosi útvonalak és közművek felújítási munkái kiemelkedő feladatokat jelentettek a múzeum régészei számára. A nagyberuházásokhoz kapcsolódó feltárások gyors és szakszerű végrehajtását az intézményben kialakított és évek óta hatékonyan működő örökségvédelmi rendszer tette lehetővé. Természetesen munkatársaink emellett ellátták a kisebb fejlesztésekhez kapcsolódó régészeti beavatkozásokat is. Összességében 2006-ban a múzeum 30 régésze 49 megelőző feltárást, 24 próbafeltárást végzett, valamint 185 helyszínen látott el régészeti szakfelügyeletet. A feltárások során ismertté vált több száz sír és temetőrészlet, valamint több ezer települési objektum, településrészlet további adatokat szolgáltatott a főváros ós- és római kori településszerkezetére, topográfiájára vonatkozólag.

The Budapest History Museum, as the organization responsible for the territory, conducted all the archaeological interventions linked with development work in 2006 in accordance with its on-going topographic and settlement structural research project as well. The excavation season in 2006 was characterized by archaeological activities connected with major development work. The construction of underground line 4, the identification of sites along the path along the eastern section of highway ring M0 and route no. 6, in the area of construction of the Sewage Works in Csepel and the reconstruction works carried out on the roads and the public utilities of the capital created significant challenge for the archaeologists of our museum. The system for heritage protection developed in our institution, which has effectively operated for years, insured the fast and proper effectuation of the excavations linked to large investments. Naturally, our colleagues also carried out the archaeological interventions linked to minor developments. On the whole, 30 archaeologists from the museum conducted 49 investment-led excavations, 24 test excavations and archaeological observation at 185 sites. Hundreds of graves and parts of cemetery as well as thousands of settlement features and parts of settlements

A 3699 feltárási nap nyomán rekord mennyiségű, 1742 láda leletanyag és további 474 láda csontanyag került a múzeumba. A jelentős történeti forrásértékkel rendelkező leletek egy része kiemelkedő muzeológiai értékkel is bír. Erről a szakmai közönség mellett az érdeklődő látogatók is meggyőződhetnek ez utóbbi emlékekből megrendezett új szerzeményi kiállításunkon. A 2006. év legszebb ós- és római kori leleteit bemutató tárlat a BTM Aquincumi Múzeumának új, ezév szeptember 14-én átadott kiállítási épületének (volt ELMŰ épület, Budapest, III. ker., Szentendrei út 135.) első időszaki kiállításán látható. Az e kötetben ismertetett feltárások kiállításán bemutatott leleteinek fényképpel ellátott katalógusa az Aquincumi Múzeum honlapján ([www.aquincum.hu](http://www.aquincum.hu)) is megtekinthető.

*Zsidi Paula*

uncovered during excavations provided data on prehistoric and Roman Period settlement structures and the ancient topography of the capital.

The result from the 3699 excavation days comprised a record quantity of finds: 1742 boxes of archaeological finds and 472 boxes of faunal material were transported to the museum. The finds have a significant source value and some of them have a significant museum value as well. Both archaeologists and the interested public could ascertain this in the exhibition of new acquisitions organized from the latter materials. The finest of the prehistoric and Roman period finds can be seen in the first temporary exhibition shown in the new exhibition building of the BHM Aquincum Museum (the former ELMŰ building, Budapest III, 135 Szentendrei Road) inaugurated on September 14 this year. The catalogue of the finds recovered during the excavations and described in this volume as well as their photographic documentation can also be found on the home page of the Aquincum Museum ([www.aquincum.hu](http://www.aquincum.hu)).

*Paula Zsidi*